BESØG 1 (ca. 2 uger)

Gennemgang af specifikt indhold

VI LÆRER SAMMEN

1. **Fagligt fokus**:
   Tidlig tilknytning og opbygning af det sproglige fundament gennem de første kommunikative signaler. Det handler om at hjælpe forældrene med at se barnet som en aktiv kommunikationspartner helt fra fødslen og at bruge sproget aktivt til at understøtte interaktionen. Hvis forældrene har et andet modersmål, kan de sagtens tale det med barnet.

2. **Differentiering af indsats**:
   Hos familier med få ressourcer eller tegn på efterfødselsreaktioner kan den tætte ansigtskontakt være svær eller overvældende. Pres ikke på med komplekse lærerelementer, men fokusér primært på den følelsesmæssige tilknytning. Hvis forælderen virker fjern eller sprogligt passiv, så italesæt barnets signaler for forælderen for at modellere adfærden:
   "*Se, hvordan hun søger dit ansigt lige nu – hun kender din stemme og falder til ro ved den.*"

3. **Giv tid til udvikling:**
   Hvis forældre er bekymrede for, om barnet overhovedet hører eller reagerer på dem, skal du berolige og fjerne presset. Mind dem om, at sprogudvikling er en langvarig proces, der bygges op "fra bunden". Forklar, at barnet har hørt deres stemmer i maven og skal bruge tid på at vænne sig til verden udenfor.

Indhold i Dialogkort 1 til forældre

Sprog opbygges "fra bunden" *(Hvor er barnet nu?)*:

- Sprog starter længe før de første ord.
- Barnet lytter til stemmer, søger ansigtskontakt og mærker berøring. Når du taler, vænner hjernen sig til sprogets lyde.
- Tal det sprog, der falder dig mest naturligt – børn kan sagtens lære flere sprog samtidigt.

Sprog læres sammen *(Hvordan virker det?)*:

- Sprog kræver kontakt.
- Barnet søger dit ansigt. Når du møder blikket, holder pauser og svarer roligt og varmt, skabes den relation, sproget gror ud af.
- Reagér på barnets egne signaler (fx gråd eller blik) for at starte samspillet – det kaldes *udspil og medspil*.

Gør hverdagen sproglig *(Hvad gør vi nu?)*:

- **Ved puslebordet**: Hold øjenkontakt under bleskift, tal roligt om kropsberøringerne, og brug mange gentagelser.
- **SNAK-strategi – SÆT ORD PÅ**: Fortæl hvad du gør, mens du gør det: *"Nu tager vi den lune klud. Mmm, den er dejlig varm. Dejlig varm. Og her er den rene ble."*

VI LÆRER SAMMEN

Introduktion til dialogkort

Dialogkort introducerer forældrene til indsatsens tre faste kerneelementer, som danner rammen for alle fremtidige besøg. Under *Sprog opbygges fra bunden* guides forældrene til at forstå barnets aktuelle sprogtrin, mens *Sprog læres sammen* forklarer vigtigheden af turtagning, udspil og medspil i samspillet. Kortets tredje element, *Gør hverdagen sproglig*, viser i praksis, hvordan de fire SNAK-strategier nemt kan flettes ind i familiens eksisterende hverdagsrutiner. Kortet gennemgås og udleveres ved første besøg for at give forældrene en overskuelig, samlet introduktion til projektets sproglige principper.

Introduktion til plakat med SNAK-strategier

Plakaten med SNAK-strategier fungerer som familiens visuelle huskeseddel og introduktion til indsatsens fire sprogstrategier. De gennemgås og plakaten udleveres ved besøg 1. Det viser forældrene, hvordan de fire strategier *(Sæt ord på, Nysgerrige spørgsmål, Anerkend og udvid, Knyt til hverdagen)* kan bruges som en naturlig og overskuelig del af hverdagen helt fra fødslen. Idéen er at plakaten hænges et synligt sted og jævnligt minder forældrene om at skabe små, nærværende og sprogunderstøttende stunder i deres rutiner.

Introduktion til ugentlige SNAK-tips via SMS

Forældrene opfordres til at tilmelde sig projektets SMS-service. Så får forældrene hver uge en SMS med et konkret SNAK-tip til at støtte barnets sprogudvikling helt fra start. Forklar at det selvfølgelig kun er eksempler til inspiration. Sproget vokser via mange nære interaktioner i løbet af dagen.

Trykte materialer, der udleveres til forældrene

1. Dialogkort 1
2. Intro til dialogkort
3. Plakat med SNAK-strategier
4. Forælderfolder

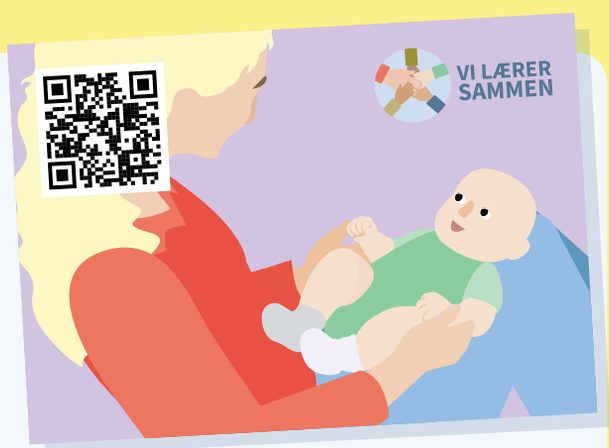
BESØG 2 (ca. 1 måned)

Gennemgang af specifikt indhold

- **Fagligt fokus**:
  Etablering af den tidlige turtagning (dialog med udspil og medspil) gennem øjenkontakt, imitation og opmærksomhed på barnets pausesignaler.

- **Differentiering af indsats**:
  Forældre i sprogfattige eller socialt sårbare miljøer kan have en barriere over for at tale med et spædbarn, fordi det føles "skørt" eller unaturligt, når barnet ikke svarer igen med ord. Anerkend denne følelse åbent. Vis dem i praksis under dit besøg, hvordan man gør det uformelt i hverdagen, uden at det kræver forberedelse, ekstra tid eller særlige materialer.

- **Giv tid til udvikling:**
  Forældre udtrykker måske bekymring om manglende kontakt i kommunikationen. Barnet kigger måske forbi forældrene eller virker fjernt, hvilket kan give en følelse af manglende forbindelse. Du kan forklare at barnets syn stadig er uskarpt (bedst på 20-30 cm). Kontakten bygges op i sekunder ad gangen, og de helt små glimt af øjenkontakt er fuldværdige "samtaler". Og når barnet kigger væk, kan det også være udtryk for at barnet har brug for en pause. Vent bare til barnet er klar igen.

Indhold i Dialogkort 2 til forældre

Sprog opbygges "fra bunden" *(Hvor er barnet nu?)*:

- Barnet begynder at besvare ansigtsudtryk, kigge nysgerrigt og følge ting kortvarigt med øjnene.
- Snak løs, selvom barnet mangler ord. Hjernen lagrer og sorterer alt, hvad barnet ser og hører.

Sprog læres sammen *(Hvordan virker det?)*:

- Sprog læres som sproglig ping-pong *(udspil og medspil)*: Smil og efterlign barnets mimik, når det kigger på dig.
- Vender barnet blikket væk, betyder det blot: *"Nu tager hjernen en pause"* – respekter det, og vent roligt på næste blik.

Gør hverdagen sproglig *(Hvad gør vi nu?)*:

- **I sofaen**: Barnet ligger hos dig i en rolig stund og studerer dit ansigt intenst.
- **SNAK-strategi – KNYT TIL DIT BARNS HVERDAG**: Forbind ordene direkte til barnets krop og nærvær her og nu: *"Her er din fine lille hånd, der holder fast i mor. Og her er mælk til dig."*

Materialer

- **Video 1** (formidling af kerneelementer til forældrene).
- Dialogkort 2 (udleveres til forældrene)

BESØG 3 (ca. 2 måneder)

Gennemgang af specifikt indhold

VI LÆRER SAMMEN

- **Fagligt fokus**:
  Sammenhæng mellem den helhedsorienterede udvikling (motorik, kognition) og sproget (tidlige lyde og pludren).

- **Differentiering af indsats**:
  Brug elementer fra ADBB-observation. Læg særligt mærke til Vokalisering (5), Ansigtsudtryk (1) og Relation (7). Hvis barnet scorer lavt (få lyde, svagt følelsesmæssigt udtryk eller tegn på tidlig mistrivsel), så brug de små, positive glimt af kontakt, der faktisk opstår under besøget, som eksempler til at anerkende forældrene og styrke deres responsivitet: *"Prøv at se, da du smilede (ADBB 1), da svarede han med at slappe helt af i kroppen og kigge på dig (ADBB 7). Det er jeres vigtige ping-pong."*

- **Giv tid til udvikling:**
  Forældre kan bære bekymrede over at barnet "afviser" når de prøver at snakke, fx ved at dreje hovedet væk eller klynke, når de prøver at skabe kontakt. Sig fx at barnets hjerne hurtigt bliver mættet af indtryk. At vende blikket væk er et sundt pausesignal: *"Det er hyggeligt, men jeg skal lige trække vejret et øjeblik"*. Respekter pausen, og vent roligt på næste blik. Forældre kan også være bekymrede over gråd. Forklar at gråd er barnets mest kraftfulde kommunikationsværktøj – ikke et tegn på, at de har fejlet. Det vigtigste er at svare på gråden ved at være der og skabe tryg tilknytning.

Indhold i Dialogkort 3 til forældre

Sprog opbygges "fra bunden" *(Hvor er barnet nu?)*:
- Barnet smiler, pludrer under leg, eksperimenterer med vokallyde (fx *"uuuuuuuummm"*, *"aaaaaaagoo"*) og reagerer på lyd fra legetøj/musik.
- Disse tidlige lyde og reaktioner danner fundamentet for de senere ord.

Sprog læres sammen *(Hvordan virker det?)*:
- Barnet lærer sprog ved at erfare, at egne lyde og signaler har en betydning.
- Når du straks svarer varmt på barnets "udspil" ", opdager barnet sin stemme og dens virkning.

Gør hverdagen sproglig *(Hvad gør vi nu?)*:
- **På legetæppet**: Barnet ligger på maven (på tæppet eller din mave), bruger kræfter og laver lyde af anstrengelse eller glæde.
- **SNAK-strategi – ANERKEND OG UDVID**: Gentag barnets lyd med et smil, og udvid til en sætning: *"Uuu, ja, hvor er du dygtig til at løfte dit hoved!"*

Materialer

- Dialogkort 3 (udleveres til forældrene)

BESØG 4 (ca. 5 måneder)

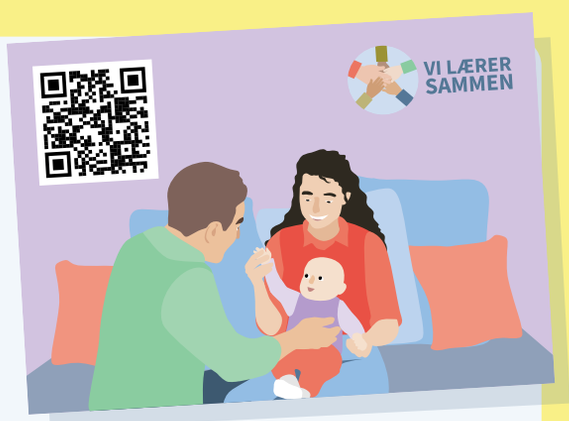
Gennemgang af specifikt indhold

- **Fagligt fokus**:
  Introduktion af sproglig rytme og sang samt begrebet "fælles opmærksomhed". Introduktion af papbøger/papkort.

- **Differentiering af indsats**:
  ADBB: Hold øje med Reaktionstid ved stimulering (6), Generelt aktivitetsniveau (3) og Evnen til at tiltrække/fastholde opmærksomhed (8). Barnet er nu mere opsøgende. Lær forældrene (især de mindre ressourcestærke, som kan have tendens til at overstimulere eller overse de svage signaler) at tilpasse deres sproglige tempo efter barnets unikke ADBB-profil. Giv barnet tid til at svare i den sproglige ping-pong. Hvis forældrene føler sig blufærdige ved at synge, så pres dem ikke; foreslå simple, kropslige remser som "Ride, ride ranke" – eller noget lignende fra det sprog, de taler med barnet, hvis det ikke er dansk.

- **Giv tid til udvikling:**
  Forældre kan blive usikre, fordi barnet ikke længere stirrer uafbrudt på deres ansigt. Barnet virker "distraheret" og vender sig hurtigt mod lyde. Forklar, at det er et godt tegn på udvikling. Barnets verden udvider sig. Barnet viser de allerførste, spæde tegn på at flytte sig fra kun at kigge på jer til at kigge på verden sammen med jer. Evnen vil udvikle sig og blive stærkere over de næste måneder. Barnet afviser ikke forældrene; det inviterer dem blot til at begynde at dele verden omkring sig.

Indhold i Dialogkort 4 til forældre

Sprog opbygges "fra bunden" *(Hvor er barnet nu?)*:

- Barnet begynder snart at reagere på sit navn, genkender kendte personer/ting, og kobler hurtigere lyd med betydning, jo mere det hører.
- Lige nu øver barnet sig nu med lyde, kurren og høje hvin, men snart venter en spændende milepæl: pludren i kæder som "mamamama" og "babababa"..

Sprog læres sammen *(Hvordan virker det?)*:

- Barnet kigger i stigende grad efter de ting, I taler om.
- Sang, musik og rim støtter sproget via langsomt tempo, rytme og gentagelser; sang- og papbøger styrker fælles opmærksomhed.
- Kropssprog (fx at række armene op) er også kommunikation: barnet opdager, at egne bevægelser og lyde får ting til at ske.

Gør hverdagen sproglig *(Hvad gør vi nu?)*:

- **Synge sammen**: Syng sange med fagter (fx *"Lille Peter Edderkop"*), eller leg med barnet på skødet. Barnet er ligeglad med falske toner – din stemme er den bedste.

Materialer

- **Video 2** (formidling af kerneelementer til forældrene)
- Dialogkort 4 (udleveres til forældrene)

BESØG 5 (ca. 10 måneder)

Gennemgang af specifikt indhold

VI LÆRER SAMMEN

- **Fagligt fokus**:
  Forståelse af ord, brug af bevidst gestik (at pege, vinke) samt tidlig boglæsning (billedsnak) og brobygning til barnets 2. leveår.

- **Differentiering af indsats**:
  Her integrerer du data fra PUF og runder eventuelle ADBB-observationer af (særligt Evnen til at tiltrække opmærksomhed (8)). Du kigger specifikt på de to PUF-sprogspørgsmål:
  1. *Reagerer barnet på kropssprog/enkelte ord?* (Passiv forståelse).
  2. *Udtrykker barnet sig med mimik, peger og pludrer i stavelser?* (Aktiv produktion).

  Hos nogle familier kan der opstå frustration, hvis barnet skubber uønskede ting væk eller endnu ikke siger noget, der ligner sprog. Understøt forældre i at sprogliggøre situationen: *"Du vil ikke have skeen, nej, væk med den!"*. Hvis forældrene ikke kan læse så godt, så vis dem, at man sagtens kan læse en bog sammen uden skrevne ord. Man kan snakke om billeder og selv beskrive, hvad der sker i bogen.

- **Giv tid til udvikling:**
  Mange forældre sammenligner med andre børn op til 1-års alderen. Hvis de er bekymrede over manglende ord, så brug PUF-scoren som det synlige bevis på barnets succes. Test fx sammen med forældrene, om barnet kigger mod lampen, når man spørger: *"Hvor er lampen?"* Vis dem, at selvom barnet endnu ikke siger ord, så viser barnets reaktion, at barnets forståelse af sprog er i fuld gang.

Indhold i Dialogkort 5 til forældre

Sprog opbygges "fra bunden" *(Hvor er barnet nu?)*:
- Barnet forstår simple sætninger (fx *"Skal vi ud at køre?"*, *"Kig på mor"*), efterligner lyde, danser til musik og prøver måske de første ord (*"mama"*, *"dada"*, *"hej"*).
- Ordindlæringen går langsomt og tager først fart i andet leveår.

Sprog læres sammen *(Hvordan virker det?)*:
- Barnet inviterer aktivt til kontakt ved at række ud, pege, vinke, vise/give ting og starte lege som *"titte-bøh"* eller luftkys.
- Når du besvarer udspillene med medspil, oplever barnet kommunikation som en sjov, fælles leg, der styrker jeres relation.

Gør hverdagen sproglig *(Hvad gør vi nu?)*:
- **Læse sammen**: I sidder tæt med en papbog, og barnet peger på et dyr..
- **SNAK-strategi – ANERKEND OG UDVID**: Anerkend det, barnet peger på, og byg på med en sætning: *"Ja, det er hunden! Du peger på den store hund. Vov-vov. Se de store ører! Og halen!"*

Materialer

- **Video 3** (formidling af kerneelementer til forældrene)
- Dialogkort 5 (udleveres til forældrene)